

ارابه یک روش بهبود یافته موازی در پایگاه داده توزیع شده سیستم های کنترل سلامت پزشکی به کمک داده کاوی و درخت تصمیم

مهدی بردبار^{۱*}

۱- کارشناس ارشد کامپیوتر، emehdibordbar@gmail.com

چکیده

حوزه پزشکی و سلامت از بخش های مهم در جوامع صنعتی است. استخراج دانایی از میان حجم انبوه داده های مرتبط با سوابق بیماری و پرونده های پزشکی افراد با استفاده از فرایند داده کاوی می تواند منجر به شناسایی قوانین حاکم بر ایجاد، رشد و تسری بیماری ها شده و اطلاعات ارزشمندی را به منظور شناسایی علل رخداد بیماری ها، تشخیص، پیش بینی و درمان بیماری ها با توجه به عوامل محیطی حاکم در اختیار متخصصان و دست انداران حوزه سلامت قرار دهد. هدف این مقاله انتخاب فیلدهای تاثیر گذار در پایگاه داده های برنامه های کاربردی که بر روی سیستم ها مختلف بیمارستان ها و مراکز درمانی که به صورت توزیع شده هستند و همچنین طراحی سیستم های اطلاعاتی به منظور پیش بینی با خطای کمتر برخی بیماری ها با استفاده از ویژگی ها و ارتباطات بین ویژگی های مرتبط با بیماری از طریق ترکیب تکنیک های مختلف داده کاوی و درخت تصمیم می باشد. در مقالات پیشین انجام شده در ایران از همه متغیرهای به وجود آورنده بیماری استفاده نشده و براساس حدس و گمان و یا براساس تحقیقات خارجی انجام شده تعدادی متغیر در نظر گرفته شده و کار بر روی آنها صورت گرفته است. اما در این مقاله با جمع بندی تمام متغیرهای شناخته شده دارای اهمیت در تحقیقات گذشته داخلی و خارجی و نیز تایید آنها براساس نظر پزشک متخصص مهمترین متغیرها جمع آوری و براساس آن مدل سازی انجام گرفته است. داده ها مورد استفاده در این مقاله با استفاده از متغیرهای شناخته شده در پایگاه تشخیص بیماری قلبی موجود در مرکز UCI از بیمارستانهای سطح کشور جمع آوری شده است که شامل اطلاعات ۹۹۴ بیمار می باشد این اطلاعات برای نمونه در قالب فایل اکسل با ۱۸ ویژگی جمع آوری شده که فیلد آخر نظر پزشک معالج مبنی بر حمله قلبی یا عدم حمله قلبی است. در این مقاله مدل بدست آمده مبتنی بر درخت تصمیم علاوه بر توانایی بالا در تشخیص افراد بیمار و همچنین کارآمدترین الگوریتم در تحلیل داده ها به صورت موازی که دارای بیشترین دقت در تشخیص این بیماری می باشد.

کلمات کلیدی: بیماری قلبی، سیستمهای اطلاعاتی، درخت تصمیم، داده کاوی، ماتریس اغتشاش، پردازش موازی، توزیع شده

* Corresponding author: کارشناس ارشد کامپیوتر

Email: emehdibordbar@gmail.com

۱. مقدمه

داده‌کاوی عبارت است از اقتباس یا استخراج دانش از مجموعه‌ای بسیار حجیم از داده‌ها، به‌یمن دیگر، داده‌کاوی فرایندی است که با استفاده از تکنیک‌های هوشمند، دانش را از مجموعه‌ای از داده‌ها استخراج می‌کند که تحلیل‌های ساده آماری قادر به انجام آن نیستند. داده‌کاوی از الگوریتم‌های بسیار پیچیده ریاضی جهت تقسیم‌بندی داده‌ها و پیشگویی رویدادها استفاده می‌کند (شهرابی، ۱۳۹۲).

امروزه مراکز پزشکی با مقاصد گوناگون به جمع‌آوری این داده‌ها می‌پردازند. تحقیق روی این داده‌ها و به دست آوردن نتایج و الگوهای مفید در رابطه با بیماری‌ها یکی از اهداف استفاده از این داده‌ها است. حجم زیاد این داده‌ها و سردرگمی حاصل از آن مشکلی است که مانع رسیدن به نتایج قابل‌توجه می‌شود. بنابراین از داده‌کاوی برای غلبه بر این مشکل و به دست آوردن روابط مفید بین عوامل خطرزا در بیماری‌ها با توجه به شیوع و سهمی که در مرگ‌ومیر انسان‌ها دارند استفاده می‌شوند.

در ابتدای قرن بیستم میلادی ۱۰٪ کل مرگ‌ومیرها به علت بیماری‌های قلبی بود. بیماری‌های قلبی علت اصلی مرگ‌ومیر در طول ۱۰ سال گذشته است. سازمان بهداشت جهانی برآورد کرده است که هر ساله ۱۲ میلیون نفر در سراسر جهان جان خود را بر اثر بیماری قلبی از دست می‌دهند (مای شومن^۱، ۲۰۱۴).

تشخیص بیماری‌های قلبی یک کار قابل‌توجه و خسته‌کننده در علم پزشکی می‌باشد و وظیفه مهم و کار پیچیده‌ای است که باید با دقت و کارآمدی انجام گیرد. با این حال ابزارهایی برای تجزیه و تحلیل استخراج داده‌ها وجود دارد که در دسترس بودن این مجموعه عظیم از داده‌های پزشکی منجر به تجزیه و تحلیل درستی در این زمینه گردیده است.

در اکثر مقالات پیشین انجام شده در جهان از همه متغیرهای به وجود آورنده بیماری استفاده نشده و براساس حدس و گمان و یا براساس دیگر مقالات انجام شده و کار بر روی تعدادی متغیر صورت گرفته است که باعث شده در هنگام ارزیابی، نتایج آنها از دقت بسیار کمتری برخوردار باشند. اما در این مقاله با جمع‌بندی تمام متغیرهای شناخته شده دارای اهمیت در مقالات گذشته داخلی و خارجی و نیز تایید آنها براساس نظر پزشک متخصص مهمترین متغیرها جمع‌آوری و براساس آن مدل‌سازی انجام گرفته است که نتایج آن نیز از دقت بسیار بالایی برخوردار می‌باشد.

تشخیص پزشکی حوزه‌ای در علم پزشکی است که با رشد زیاد پایگاه‌های داده‌های پزشکی، استفاده از دانش داده‌کاوی برای کشف دانش از این پایگاه‌ها زیاد شده است. از این رو هدف از این مقاله پیش‌بینی با خطای کمتر بیماری قلبی با استفاده از ویژگی‌ها و ارتباطات بین ویژگی‌های مرتبط با بیماری از طریق ترکیب تکنیک داده‌کاوی می‌باشد و همچنین تعیین مهمترین فاکتورهای موثر در ایجاد بیماری قلبی با استفاده از تکنیک‌های داده‌کاوی می‌باشد.

۲. پیشینه تحقیق

۱- زن^۲ (۲۰۰۶) تحقیق بر روی ۳۱۳ داده در دو کلاس طبیعی و بیمارانی قلبی انجام داد. در این تحقیق جهت شناسایی و پیشگویی حملات قلبی از روش‌های داده‌کاوی غیر از خوشه‌بندی داده‌کاوی استفاده گردید. در این تحقیق با توجه به وجود داده‌های بیمارانی قلبی از ترکیب الگوریتم‌های هوشمند مصنوعی و الگوریتم C5 استفاده گردید که نتایج خوبی را جهت شناسایی بهتر در نتیجه تشخیص و پیشگویی حملات قلبی داشته است.

^۱Mai Shouman

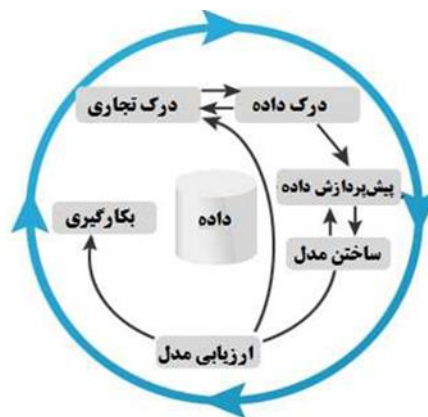
^۲Zhan

۲- بلاسندر^۳ (۲۰۱۲) در مقاله تکنیک‌های طبقه‌بندی داده‌کاوی یعنی RIPPER، درخت تصمیم، شبکه‌های عصبی مصنوعی و ماشین بردار پشتیبانی برای پیش‌بینی بیماری‌های قلبی عروقی استفاده شده است. این مدل با استفاده از ابزار داده‌کاوی weka نسخه ۳/۶، توسعه داده شده است. در آن ویژگی و ۳۱۳ نمونه وجود دارد و در نهایت نتایج به دست آمده باهم مقایسه شده است. نرخ خطا برای RIPPER، شبکه‌های عصبی مصنوعی، ماشین بردار پشتیبانی و درخت تصمیم‌گیری 0/2756، 0/2248، 0/2755.0/1588 بوده است. دقت RIPPER، شبکه‌های عصبی مصنوعی، ماشین بردار پشتیبانی و درخت تصمیم‌گیری، % 84/08، % 84/06، % 84/12 و % 79/05 بود. نویسنده به این نتیجه رسید که ماشین بردار پشتیبانی بهترین روش برای پیش‌بینی بیماری‌های قلبی عروقی است.

۳. فرآیند پیشنهادی براساس استاندارد کریسپ

در چند سال اخیر، استانداردهای گوناگون داده‌کاوی تحقق یافته و امروزه توسط بسیاری از سازندگان برنامه‌های کاربردی داده‌کاوی، استفاده می‌شود. استانداردهای داده‌کاوی موضوعات گوناگونی را در ارتباط با داده‌کاوی در برمی‌گیرد. استانداردهای وضع شده و به ابعاد مختلف کاربردهای داده‌کاوی اشاره دارند. یکی از این استانداردها برای فرآیند داده‌کاوی، استاندارد کریسپ می‌باشد که در سال ۱۹۹۶ با همکاری شرکت‌های دایملر کرایسلر (بنز)، اس‌پی‌اس‌اس و ان‌سی‌آر اقدام به تهیه آن شده است. این استاندارد، صنعتی، ابزاری با کاربردهای فراگیر برای تعریف و تصدیق فرآیند داده‌کاوی تهیه شده است.

مدل مرجع داده‌کاوی در استاندارد کریسپ، یک نمای کلی از چرخه دوام یک پروژه داده‌کاوی را فراهم می‌آورد. این مدل شامل مراحل پروژه، وظایف هرکدام و ارتباط بین آنها می‌باشد. چرخه دوام یک پروژه داده‌کاوی شامل شش مرحله است که در شکل ۱ نشان داده شده است. توالی این مراحل انعطاف پذیر می‌باشد و برگشت به مراحل قبلی و مسیرهای آزاد بین مراحل گاهی مورد نیاز است.

شکل ۱ - مراحل انجام یک فرآیند داده‌کاوی

الف) شناخت سیستم:

در گام اول با مشورت پزشک متخصص قلب و عروق و نیز با مطالعه بر روی بیماری قلبی و تعیین فاکتورهای موثر در ابتلا و همچنین روشهای تشخیصی و درمانی و روشهای پیشگیری از ابتلا به بیماری سعی در شناخت کافی حوزه مورد بررسی داشته است.

(ب) مرحله آماده سازی داده ها:

متغیرهای این مطالعه از پایگاه داده های بیماری های قلبی استخراج شد که در این پایگاه، داده هایی از چهار مجموعه داده متفاوت برای تشخیص بیماری های قلبی قرار دارند. متغیرهای فوق از چهار منبع (بنیاد کلینیک کلیولند، انسیتو کاردیولوژی مجارستان، مرکز پزشکی لانگ بیچ کالیفرنیا و بیمارستان دانشگاه زوریخ سویس) بدست آمد. در مجموع در این پایگاهها داده ها با ۷۶ ویژگی یا متغیر مختلف اندازه گیری شده که به طور مستقیم یا غیرمستقیم با بیماریهای قلبی مرتبط بودند. در پیش پردازش داده ها، جهت کم کردن تعداد متغیرها، کاهش زمان پردازش و اجرای مدل های داده کاوی و بیو انفورماتیک، ۱۸ ویژگی مهم انتخاب شدند. متغیر هدف در این مطالعه وجود یا عدم وجود بیماری قلبی بود که در مورد هر کدام از افراد مورد بررسی یکی از این دو حالت ثبت گردید. (مقدار متغیر هدف برابر با یک نشان دهنده وجود بیماری قلبی و صفر، نشان دهنده عدم وجود بیماری می باشد)

داده های استفاده شده در این مطالعه مربوط به پرونده بیماران مراجعه کننده به بیمارستانها می باشد که در سالهای ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۴ جمع آوری شده است. تعداد بیماران مراجعه کننده ۲۷۶۸ نفر است که تعداد ۹۹۴ رکورد از مجموع رکوردهای جمع آوری شده قابل استفاده بود و بقیه رکوردها حذف گردید.

(ج) مدلسازی:

روشهای داده کاوی متنوعی برای مدل سازی وجود دارد. در این مرحله با استفاده از تکنیکهای داده کاوی به ارائه مدل می پردازیم. مدل سازی با استفاده از نرم افزار کلمنتاین انجام می شود. در این مرحله از الگوریتم درخت تصمیم شامل الگوریتم ۵/۰ C با بکارگیری متغیرهای ورودی و تعیین متغیر هدف استفاده می شود.

(د) ارزیابی:

در این مرحله پس از ایجاد مدل بایستی به ارزیابی مدل ایجاد شده پردازیم. برای صحت مدل داده ها به دو دسته آموزش (۸۰٪) و آزمون (۲۰٪) تقسیم می شوند. داده های بخش آموزش مدل را می سازند و داده های بخش آزمون مدل ایجاد شده را مورد ارزیابی قرار می دهند. جهت ارزیابی مدل ها می توان از شاخص های حساسیت، ویژگی، دقت، ارزش اخباری مثبت و ارزش اخباری منفی استفاده کرد. در این تحقیق برای ارزیابی مدل از ماتریس اغتشاش استفاده می شود.

$$\text{حساسیت} = \frac{\text{تعداد داده های برچسب مثبتی که درست دسته بندی شده اند}}{\text{کل تعداد داده های مثبت}}$$

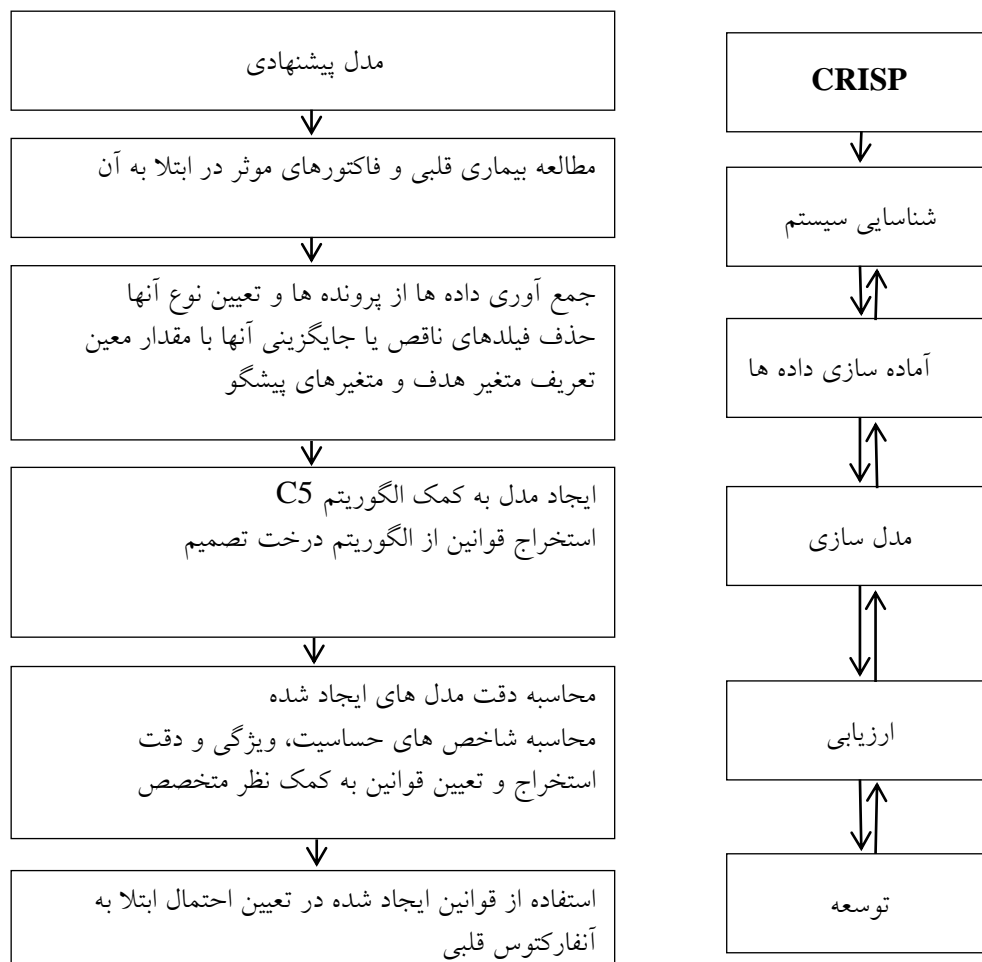
$$\text{شفافیت} = \frac{\text{تعداد داده های برچسب منفی که درست دسته بندی شده اند}}{\text{کل تعداد داده های منفی}}$$

$$\text{دقت} = \frac{\text{تعداد داده های برچسب منفی که درست دسته بندی شده اند} + \text{تعداد داده های برچسب مثبتی که درست دسته بندی شده اند}}{\text{تعداد کل داده های مثبت} + \text{تعداد کل داده های منفی}}$$

$$\text{صحت} = \frac{\text{تعداد داده های مثبت}}{\text{تعداد کل داده ها}} + \frac{\text{شفافیت}}{\text{حساسیت}}$$

ه) توسعه:

ساخت مدل معمولاً پایان پروژه نیست حتی اگر هدف مدل افزایش دانش است، دانش بدست آمده نیاز به سازماندهی دارد و نمایش به طریقی که کاربر بتواند از آن استفاده کند. دانش کشف شده باید سازماندهی شده و به شکل قابل ارائه برای دیگران درآید. ما در این مرحله از ایجاد گزارشات لازم سعی می کنیم توضیح دهیم که براساس مدل ایجاد شده تاثیر گذارترین فاکتورها در ابتلا فرد به آنفارکتوس قلبی کدامند. توجه به اینکه بیماریهای قلبی عروقی از جمله شایع ترین بیماری ها و علل مرگ محسوب می شوند، چنانچه بتوانیم یک مجموعه پرخطر را شناسایی و برنامه های غربالگری را برای آن اجرا کنیم کارایی برنامه بیشتر خواهد شد. علاوه بر این افراد یک جمعیت پرخطر ممکن است بیشتر راغب به شرکت در برنامه های غربالگری باشند به خصوص هنگامی که نتیجه تست (مدل ارائه شده) بر روی آنها مثبت باشد احتمال دارد بیشتر به توصیه های پزشکی گوش فرا دهند. پس از اجرای الگوریتم ها قوانین بدست آمده نتایج به متخصص مورد نظر ارائه شده و قوانینی که از نظر بالینی معتبر باشند به عنوان قوانین نهایی ارائه می گردد.

شکل ۲: متدولوژی کریسپ و چارچوب استفاده شده در این مقاله

۴. درخت تصمیم C ۵/۰

الگوریتم C ۵/۰ یک نوع درخت تصمیم گیری تک متغیره و بهبود یافته الگوریتم C ۴/۵ است که توسط محقق استرالیایی کوئین لن در سال ۱۹۹۳ طراحی شد. این الگوریتم مشابه الگوریتم CART ابتدا درختی کامل پر ایجاد می کند ولی استراتژی هرس آن کاملا متفاوت است. این الگوریتم کلاسه بندی را با تقسیم داده ها به زیرمجموعه هایی که شامل رکوردهای همگن تر از والد خود هستند انجام می دهد. در C ۵/۰ تقسیم کردن نمونه ها براساس فیلدی که

بیشترین بهره اطلاعات را دارد صورت می‌گیرد. هرزیر نمونه توسط اولین انشعاب تعیین می‌شود. سپس معمولاً براساس فیلدی جدید مجدداً تقسیم بندی انجام می‌گیرد و این فرایند به دفعات تکرار می‌شود تا اینکه زیر نمونه‌ها قابلیت تقسیم شدن را نداشته باشند. سرانجام انشعابها پایین ترین سطح از نوآزموده می‌شوند و آن انشعابهایی که ارزش چندانی ندارند از مدل حذف می‌شوند. استنتاج قانون از طریق الگوریتم $C/50$ براساس درخت تصمیم گیری است. این احتمال وجود دارد که بیش از یک قانون به ازای هر رکورد خاص صدق کند و یا هیچ قانونی به کار نرود. اگر چندین قانون برای یک رکورد مناسب باشند هر قانون مبتنی بر اطمینان مربوط به هر قانون، وزنی تحت عنوان vote می‌گیرد در اینصورت براساس ترکیب وزن همه قوانین مناسب برای رکورد، پیش بینی نهایی تعیین می‌شود و اگر هیچ قانونی مناسب نباشند یک پیش گویی پیش فرض به آن رکورد نسبت داده می‌شود.

۵. پایگاه داده توزیع شده:

یک پایگاه داده توزیع شده به طور کامل در یک محل فیزیکی مجرد ذخیره نشده است. در عوض در یک شبکه از کامپیوترها که از لحاظ جغرافیایی پراکنده شده اند و از طریق لینک های اتصالی به هم متصل اند پراکنده شده اند. داده های مربوطه به این تحقیق براساس داده های ذخیره شده در پایگاه داده های مختلف کلینیک ها و بیمارستانها که باید به صورت توزیع شده پس از اجرای فازهای آماده سازی داده ها جمع آوری می‌شوند که در اینجا به صورت نمونه این داده ها شامل اطلاعات ۹۹۴ بیمار می باشد که این اطلاعات در قالب فایل اکسل با ۱۸ ویژگی جمع آوری شده که فیلد آخر نظر پزشک معالج مبنی بر حمله قلبی یا عدم حمله قلبی این بیماران می باشد.

۶. متغیرهای تحقیق

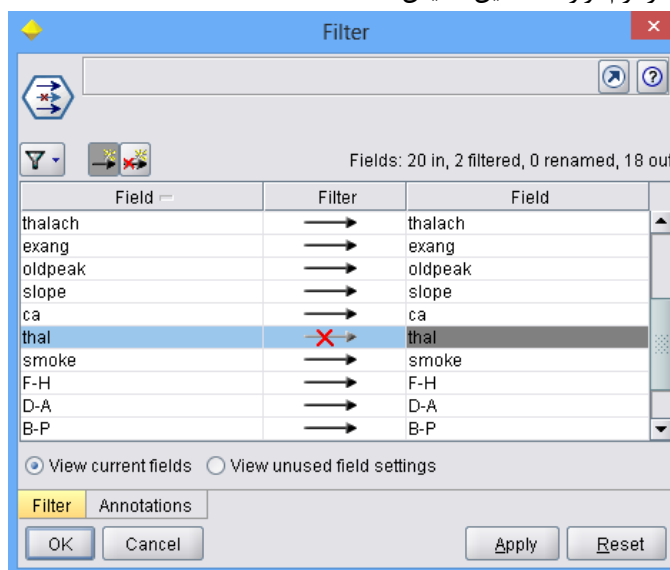
پایگاه تشخیص بیماری قلبی موجود در مرکز UCI نتیجه تلاشهای انجام شده درخصوص بیماری قلبی مربوط به منطقه کلیوند (بنیاد کلینیک کلیوند، انسیتو کاردیولوژی مجارستان، مرکز پزشکی لانگ بیج کالیفرنیا و بیمارستان دانشگاه زوریخ سویس) بوده است. این پایگاه دارای ۷۶ متغیر می باشد که همه این ۷۶ متغیر مورد استفاده نخواهد بود و فقط ۱۸ مورد از آنها مفید است که در ادامه ذکر خواهد شد.

۱. سن بیمار :
۲. جنسیت بیمار: ۱-مرد ۰-زن
۳. نوع درد قفسه سینه: ۱- آنژین معمولی ۲- آنژین غیرمعمولی ۳- درد غیرآنژینی ۴- بدون علامت
۴. فشار خون در حالت استراحت: در زمان ورود به بیمارستان برحسب میلیمتر جیوه
۵. کلسترول سرم خون : کلسترول موجود در سرم خون
۶. قند خون ناشتا: ۱- بالاتر از ۱۲۰ ml/dl ۰- پایین تر از ۱۲۰ ml/dl
۷. نتایج الکتروکاردیوگرافی: ۰- نرمال ۱- موج ST-T غیرمعمول (موج T وارونه باشد و یا ST بالاتر از ۰/۰۵ باشد) ۲- کوچک شدن بطن چپ
۸. حداکثر ضربان قلب: بیشترین میزان ثبت شده برای ضربان قلب
۹. آنژین القا شده: ۱- بله ۰- خیر
۱۰. افسردگی ST القا شده (ST: پایین آمدن موج ST در ورزش نسبت به حالت استراحت): صفر تا ۳
۱۱. شیب قله موج ST (شیب پیک بخش ST): ۱- شیب بالا ۲- صاف ۳- شیب پایین

۱۲. تعداد عروق بزرگ مشخص شده توسط فلوروسکوپی (تعداد رگهای اصلی): صفر تا ۳
۱۳. نتیجه آنژیوگرافی: ۳-نرمال ۶-نقص ثابت ۷-نقص برگشت پذیر
۱۴. سابقه مصرف سیگار: ۰-ندارد ۱-دارد
۱۵. سابقه خانوادگی بیماری قلبی: ۰-ندارد ۱-دارد
۱۶. سابقه اعتیاد: ۰-ندارد ۱-دارد
۱۷. سابقه فشار خون بالا: ۰-ندارد ۱-دارد
۱۸. سابقه بیماری دیابت: ۰-ندارد ۱-دارد
۱۹. تشخیص بیماری قلبی: ۰- باریک شدن قطر بیشتر از ۵۰٪ (عدم حمله قلبی) ۱- باریک شدن قطر کمتر از ۵۰٪ (خطر حمله قلبی)

۷. پیاده سازی

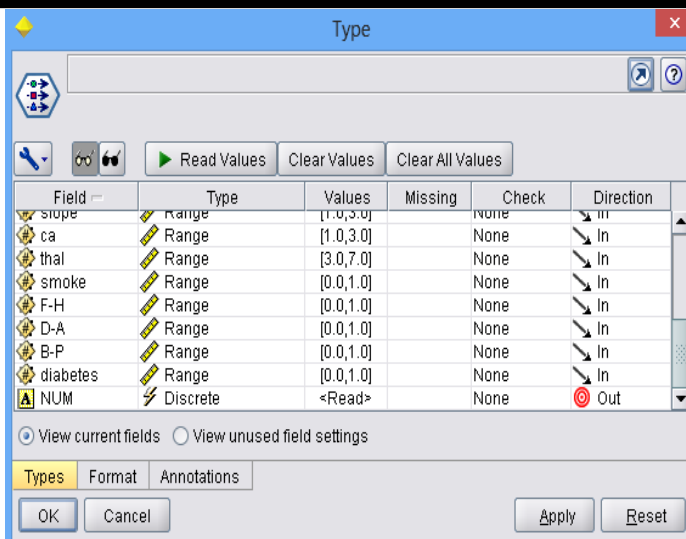
ابتدا فایل اکسل پایگاه داده ای مورد نظر را فراخوانی می کنیم. سپس ما می توانیم در مورد داده های ورودی پیش پردازش انجام دهیم. این پیش پردازشها در مرحله اول شامل حذف داده های نامربوط، انتخاب و فیلتر کردن بعضی از داده ها و فیلدها، پر کردن داده های خالی و فیلدهای از بین رفته و نرمال سازی داده ها می باشد که در شکل زیر نمونه ای از کار صورت گرفته با استفاده از نرم افزار کلمنتاین نمایش داده شده است.

شکل 3: آماده سازی داده ها و حذف داده های کم اهمیت تر

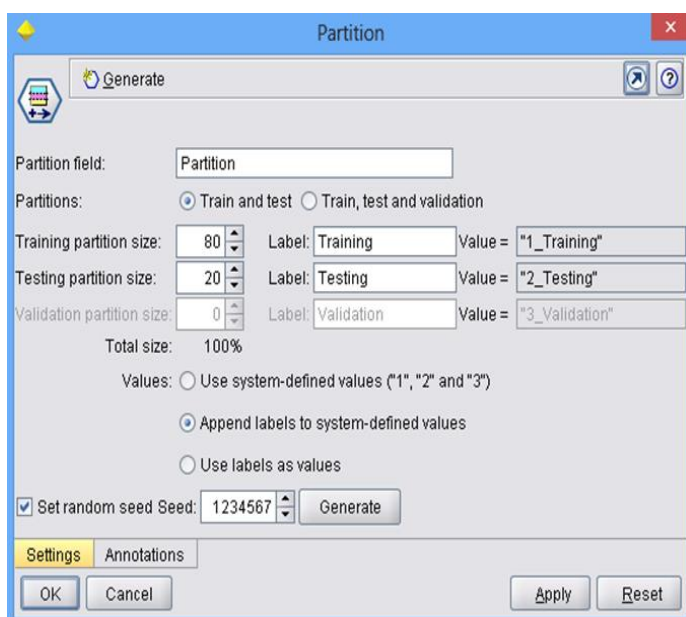
در این قسمت فیلدهایی که از اهمیت کمتری برخوردار است حذف می گردد. از جمله این فیلدها *thal* (نتیجه آنژیوگرافی) اشاره کرد.

شکل 4: تعیین داده های ورودی و خروجی

تمام متغیرها به عنوان ورودی و فیلد NUM که مشخص کننده بیماری یا عدم بیماری است به عنوان خروجی در نظر گرفته می شود.

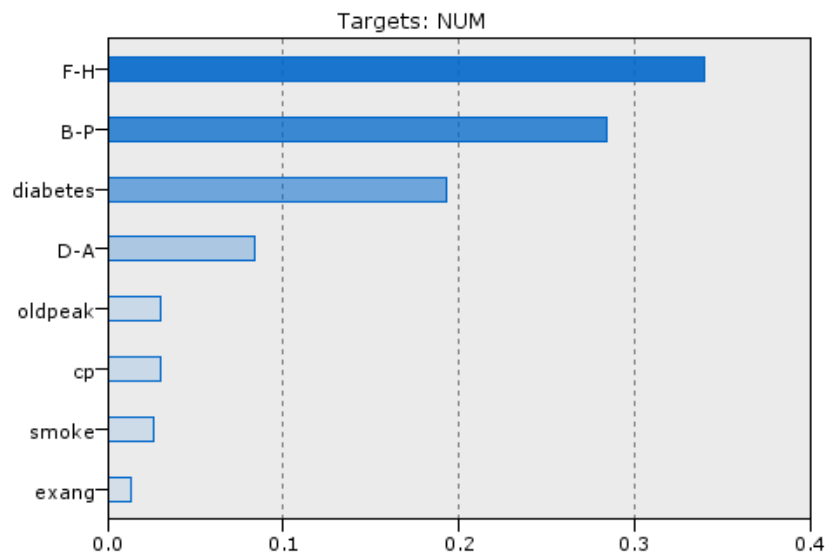

شکل 5: تعیین میزان داده ها جهت یادگیری و تست

همانطور که مشخص است ۸۰ درصد از داده ها جهت یادگیری و ۲۰ درصد به عنوان داده های تست در نظر گرفته شده است.

۸. توضیح تکنیک درخت تصمیم ۵/۰ C

Variable Importance

شکل 6: مشخصه های مهم پس از اعمال تکنیک C5/0

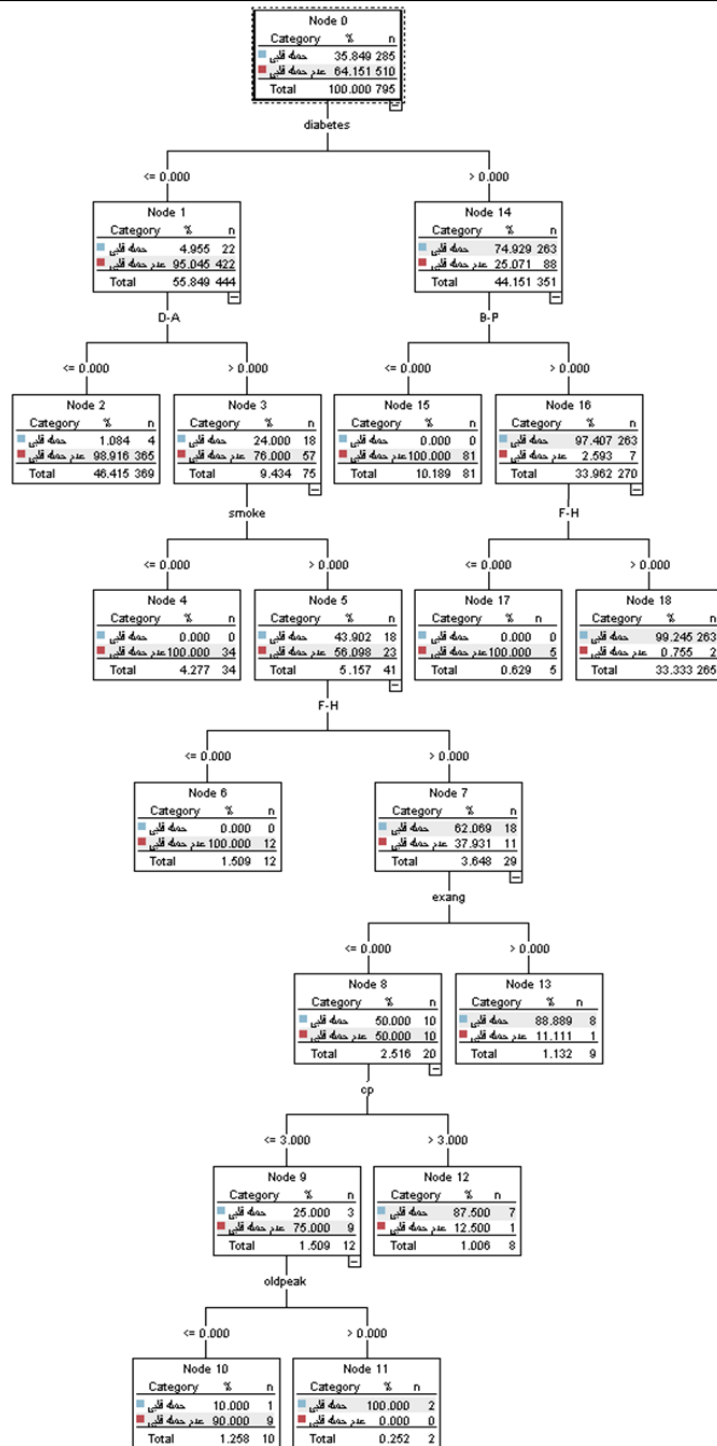
جدول 1: نتایج تحلیل داده ها براساس تکنیک C5/0

توضیحات	نام فیلد	رتبه
سابقه خانوادگی بیماری قلبی	F-H	۱
سابقه فشار خون بالا	B-P	۲
سابقه بیماری دیابت	diabetes	۳
سابقه اعتیاد	D-A	۴
القا شده ST افسردگی	old peak	۵
نوع درد قفسه سینه	CP	۶

نتایج C5/0 نشان می دهد که فیلد F-H سابقه خانوادگی بیماری قلبی بیشترین اهمیت و تاثیر گذاری را دارا می باشد .

نمونه ای از قانون ایجاد شده توسط این درخت به صورت زیر است:

اگر شخص سابقه خانوادگی بیماری قلبی داشته باشد و فشار خون بالا و دیابت داشته باشد و همچنین سابقه اعتیاد نیز داشته باشد آنگاه احتمال گرفتاری به بیماری قلبی بالاست.

شکل 7: ساختار درختی ایجاد شده پس از اعمال تکنیک C5/0

۹. ارزیابی مدل پیش‌بینی

ابزارهای مختلفی برای ارزیابی مدل‌ها می‌توان در نظر گرفت که در ادامه به معیار ماتریس اغتشاش (ماتریس رخداد) اشاره خواهد شد:

1-9. معیار ماتریس اغتشاش

ماتریس اغتشاش یا ماتریس رخداد، یک ابزار بصری جهت نمایش دقت کلاسه‌بندی می‌باشد که جهت نمایش رابطه بین نتایج و کلاس‌های پیش‌بینی استفاده می‌گردد.

جدول ۲: ماتریس اغتشاش

		کلاس پیش‌بینی ^۱	
		Class0.0	Class1.0
کلاس واقعی ^۲	Class0.0	A (TP)	B (FN)
	Class1.0	C (FP)	D (TN)

که در آن:

TP : A تعداد پیش‌بینی‌های صحیح در کلاس

FN : B تعداد پیش‌بینی‌های نادرست در کلاس

FP : C تعداد پیش‌بینی‌های نادرست در کلاس

TN : D تعداد پیش‌بینی‌های صحیح در کلاس

بر مبنای جدول فوق مقادیر دقت^۳، صحت^۴، نرخ خطا و حساسیت^۵ که از ملاک‌های ارزیابی الگوریتم‌ها تلقی می‌شوند، طبق فرمول‌های زیر حاصل می‌گردد.

دقت: عبارت است از تعداد نمونه‌هایی که به درستی تشخیص داده می‌شوند نسبت به کل نمونه‌ها

$$Accuracy = \frac{a + d}{a + b + c + d} = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} \quad (1)$$

^۱ Predicted Class

^۲ Actual Class

^۳ Precision

^۴ Accuracy

^۵ Sensivity

حساسیت: احتمال پیش بینی درست عود توسط الگوریتم ها (مثبت واقعی تقسیم بر منفی کاذب+ مثبت واقعی)

$$Sensitivity = \frac{a}{a + d} = \frac{TP}{TP + FN} \quad (2)$$

ویژگی: احتمال پیش بینی درست عدم عود توسط الگوریتم ها (منفی واقعی تقسیم بر مثبت کاذب+ منفی واقعی)

$$Specificity = \frac{d}{b + c} = \frac{TN}{TN + FP} \quad (3)$$

نرخ خطا: عبارت است از تعداد نمونه هایی که به درستی تشخیص داده نشده نسبت به کل نمونه ها

$$Error = \frac{b + c}{a + b + c + d} = \frac{FN + FP}{TP + TN + FP + FN} \quad (4)$$

به عنوان نمونه در اینجا با استفاده از نرم افزار کلمنتاین ابتدا ماتریس اغتشاش مربوط به الگوریتم پیشنهادی را به دست آورده و سپس مقادیر صحت و خطا را محاسبه خواهیم کرد. در تمامی مدل ها ۸۰ درصد از داده ها برای آموزش و ۲۰ درصد برای تست در نظر گرفته شده اند.

2-9. نتایج پیاده سازی

بعد از پیاده سازی پیشنهادی در نرم افزار کلمنتاین اشکال و جداول زیر که بیانگر دقت و نتیجه کار می باشد را بیان می کنیم .

NUM	حمله واقعی	عدم حمله واقعی
حمله واقعی	339	5
عدم حمله واقعی	5	645

Cells contain: cross-tabulation of fields (including missing values)
Chi-square = 950.303, df = 1, probability = 0

شکل 8: ماتریس اغتشاش پس از اعمال تکنیک C5/0

$$Accuracy = \frac{339 + 645}{339 + 5 + 5 + 645} = 98.99 \%$$

$$Error = \frac{5 + 5}{339 + 5 + 5 + 645} = 1.01 \%$$

در شکل فوق نتایج ماحصل از پیاده سازی برای داده های آموزش و تست به صورت جداگانه نمایش داده شده است و نیز همچنین ابتدا عملکرد درخت تصمیم و شبکه عصبی به صورت جداگانه در نظر گرفته شده است.

Results for output field NUM

Comparing \$C-NUM with NUM

'Partition'	1_Training		2_Testing	
Correct	786	98.87%	198	99.5%
Wrong	9	1.13%	1	0.5%
Total	795		199	

شکل 9: نتایج پیاده‌سازی اعمال تکنیک C5/0

10. مزایای روش‌های پیشنهادی

- ۱- به طور کلی می‌توان گفت که مزایای اصلی روش‌های پیشنهادی بالا بودن دقت تشخیص بیماری و کاربردی بودن پایگاه داده مورد استفاده دانست.
- ۲- استفاده از الگوریتم‌های داده کاوی می‌تواند سیستم‌های نوین و با صرفه‌تر در نظام سلامت و درمان ارائه‌کد و با دقت بالایی قادر به تشخیص بیماری می‌باشد.
- ۳- همچنین مشابه نبودن پایگاه داده این مقاله در مقایسه با سایر مقالات
- ۴- استفاده از داده‌های واقعی برای رسیدن به نتیجه مطلوب‌تر
- ۵- استفاده از تمام متغیرهای مربوط به بیماری برای اجرای مدل و رسیدن به نتیجه مطلوب‌تر
- ۶- یکی از مشکلات اساسی مربوط به این بیماری عدم تشخیص بموقع و صحیح آن می‌باشد. امروزه پزشکان بیش از هر چیز با تکیه بر تجربیات و دانسته‌های خود، آزمایشات پیچیده و وقت‌گیر به این بیماری پی می‌برند. با این وجود خطاهای انسانی اجتناب‌ناپذیر است.
- ۷- جمع‌آوری اطلاعات از مراکز درمانی مختلف.
- ۸- استفاده از الگوریتم C5/0 برای کارایی بیشتر در پردازش داده‌ها.
- ۹- دستیابی بهتر به داده‌ها در پایگاه داده‌های مختلف بیمارستانها و مراکز داده.

11. پیشنهادات برای تحقیقات آتی

- ۱- پیشنهاد به دانشگاه‌های علوم پزشکی برای ملزم کردن برنامه‌نویسان نرم‌افزار اطلاعات بیمارستانی و نیز پرسنل بیمارستانها برای وارد کردن اطلاعات کامل پرونده بیماران در نرم‌افزار. با انجام این عمل اطلاعات کامل‌تری از گذشته بیمار در دسترس خواهد بود و دیگر نیازی به مراجعه به پرونده نیست.
- ۲- می‌توان با استفاده از نتایج به دست آمده از این پروژه و مشخص شدن ویژگی‌های پر اهمیت در تشخیص بیماری، نرم‌افزار کاربردی و ساده‌ای برای استفاده افراد عادی جامعه طراحی گردد تا هر فرد با وارد کردن نتایج آزمایش‌های

- پزشکی خود بتواند به سرعت و بدون نیاز پزشک تشخیص دهد که به این بیماری دچار خواهد شد یا خیر و احتمال ابتلا چه قدر خواهد بود.
- ۳- استفاده از پایگاه داده سایر کشورهای همسایه برای پی بردن به یک نتیجه واحد.
- ۴- اشتراک داده ها به کمک شبکه کردن سیستم های مختلف اطلاعاتی درمانگاه ها و مراکز درمانی.
- ۵- سازگاری و هماهنگی داده های سازمانهای پزشکی و مراکز درمانی.

12. نتیجه گیری

امروزه در دانش پزشکی جمع آوری داده های فراوان در مورد بیماری های مختلف از اهمیت فراوانی برخوردار است. تحقیق روی این داده ها و به دست آوردن نتایج و الگوهای مفید در رابطه با بیماری ها یکی از اهداف استفاده از این داده ها است. تشخیص بیماری های یک کار قابل توجه و خسته کننده در علم پزشکی می باشد و وظیفه مهم، اما کار پیچیده ای است که باید با دقت و کارآمدی انجام گیرد. با این حال ابزارهایی برای تجزیه و تحلیل استخراج داده ها وجود دارد که در دسترس بودن این مجموعه عظیم از داده های پزشکی منجر به تجزیه و تحلیل درستی در این زمینه گردیده است. داده کاوی در مدیریت مراقبت های بهداشتی با توجه به این دلیل که اطلاعات موجود در این رشته طبیعتاً ناهمگن هستند و مجموعه ای از محدودیت های اخلاقی، حقوقی و اجتماعی برای محرمانه نگه داشتن اطلاعات پزشکی اعمال می شود، مشابه با زمینه های دیگر نیست. اخیراً، استفاده از دانش و تجربه متخصصان مختلف و داده های آزمایش های بالینی بیماران جمع آوری شده در یک پایگاه داده در تمامی روش های تشخیص در همه جا به رسمیت شناخته شده است. در این مقاله، یک روش داده کاوی برای پیش بینی بیماری قلبی ارائه شد. با بهره گیری از تکنیک درخت تصمیم C5/0 با دقت پیش بینی ۹۸،۹۹ درصد توانستیم این بیماری با بالاترین دقت در مقایسه با کارهای انجام شده قبلی را پیش بینی کنیم.

۱۳. مراجع

۱. سعیدی، وحید، یوسفیان، علیرضا، شهرابی، جمال، (۱۳۹۲)، تشخیص بیماری قلبی با استفاده از تکنیکهای داده کاوی، پنجمین کنفرانس داده کاوی ایران، دانشگاه امیرکبیر.
2. Mai Shouman, Tim Turner, Rob Stock, (2014). " Integrating Decision Tree and K-Means Clustering with Different Initial Centroid Selection Methods in the Diagnosis of Heart Disease Patients ", Conference: International Conference of Data Mining & Knowledge Management Process (CKDP), At Dubai, UAE, Aug 06, 2014. Atluri, S.N. and Shen, S. (2002), "The Meshless Local Petrov–Galerkin (MLPG) Method", Tech Science Press, USA.
3. Zhan.Y, Chen.H and Zhang.G.C, (2006). " An optimization Algorithm of K-NN classification ", Proceedings of the fifth International conference on Machin Learning and Cybernetics, Dalian, 13-16 August 2006.
4. T. D. Bala Sundar V, N SARAVANAN, (2012). "Development of a Data Clustering Algorithm for Predicting Heart," International Journal of Computer Applications (0975 - 888), vol. 48– No.7, pp. 8-13.